

บทที่ 6

แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาจุดเชื่อมต่อการขนส่งผู้โดยสาร

การศึกษาในบทต่างๆ ที่ผ่านข้างต้นมาทำให้ทราบถึงลักษณะการขนส่งผู้โดยสารทางน้ำไปยังจุดหมายปลายทาง และ เข้าใจสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถเห็นแนวโน้มการขนส่งผู้โดยสารในอนาคต เมื่อนำผลการศึกษาที่ได้ต่าง ๆ มาประมวลสามารถเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาจุดเชื่อมต่อการขนส่ง ตลอดจนการพัฒนาการขนส่งผู้โดยสารทางน้ำกับทางบก ได้ดังนี้

6.1 เป้าหมายและแนวคิดในการพัฒนาการขนส่งผู้โดยสาร

การพัฒนาการขนส่งผู้โดยสารทางน้ำและทางบกมีเป้าหมายที่จะรักษาจำนวนผู้ใช้บริการเดิม และดึงดูดผู้คนที่เข้ามาใช้บริการเดินทางทางน้ำเพิ่มขึ้น ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมที่พิจารณาคือ ต้องแก้ไขปัญหามีอยู่ ป้องกันปัญหาอื่นที่จะเกิดขึ้น และปรับปรุงพัฒนาระบบต่างๆ ให้ดีกว่าเดิม โดยจะต้องมีวางแผนแนวทางการจัดการในด้านต่างๆ เพื่อรองรับความต้องการในการเดินทาง แนวทางการพัฒนาซึ่งอยู่ภายใต้เป้าหมายและแนวคิดดังกล่าว จะต้องมีการปรับปรุงจุดเชื่อมต่อการเดินทาง และ การปรับปรุงการขนส่งทางน้ำทางบกเข้าด้วยกัน

สำหรับบริเวณเชื่อมต่อนั้นเนื่องจากเป็นศูนย์กลางรวบรวมผู้โดยสารที่จะขึ้นลงเรือ เป็นแหล่งรวมกิจกรรมการเดินทาง ดังนั้นพื้นที่ดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับ การขนถ่าย การรวบรวมและกระจายคนเข้าและออกได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนการคำนึงถึงคุณภาพในการให้บริการ ได้แก่ ความพอเพียงในการให้บริการ ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นหลัก แนวทางการพัฒนาซึ่งอยู่ภายใต้เป้าหมายและแนวคิดดังกล่าว จะต้องมีการปรับปรุงทั้งทางด้านกายภาพและด้านระบบการจัดการที่เกี่ยวข้อง ส่วนระบบการขนส่งทางน้ำและทางบกจะต้องมีการประสานเข้าด้วยกันโดยมีจุดเชื่อมต่อเป็นสื่อกลางการประสานทางด้านกายภาพ และด้านการบริการ

6.2 แนวทางในการปรับปรุงจุดเชื่อมต่อทางด้านกายภาพ

ท่าเรือเป็นจุดเชื่อมต่อที่การสัญจรทางน้ำและทางบกมาพบกันจนเกิดเป็น ศูนย์รวม (node) ของกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งที่มีความยุ่งวุ่นวาย จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบเป็นอย่างดี พื้นที่ประกอบ

ด้วยท่าเรือ บริเวณหน้าท่าเรือ และ ทางเข้าท่าเรือ แนวทางในการปรับปรุงทางด้านกายภาพมีหลักในการปรับปรุง คือ

- (1) ลดความแออัดของสภาพท่าเรือโดยการจัดระเบียบของกิจกรรมที่เหมาะสม
- (2) ส่งเสริมให้ผู้โดยสารมีความสะดวกในการเข้าถึงท่าเรือ
- (3) การจัดระเบียบของกิจกรรมในพื้นที่
- (4) เพิ่มความสะดวกสบายในการเดินทาง
- (5) เพิ่มความปลอดภัยให้ผู้โดยสารใช้ท่าเรือ
- (6) จัดบริการสาธารณะในการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง
- (7) สร้างทัศนียภาพที่ดึงดูดใจในการเข้ามาใช้ท่าเรือ

หลักในการปรับปรุงดังกล่าวข้างต้นมาจากการพิจารณาในแง่ของประสิทธิภาพการขนส่งและการแก้ไขปัญหาการขนส่ง

6.2.1 แนวทางการพัฒนาท่าเรือตัวอย่างที่ทำการศึกษา

จากผลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหาในแต่ละท่าและการพิจารณาหลักในการปรับปรุงท่าเรือสามารถเสนอแนวทางการปรับปรุงท่าเรือตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามท่าตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ท่าเรือ	แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา
ท่าปากเกร็ด	<p><u>ตัวท่าเรือ/อาคารที่พัก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คนในช่วงเวลาที่ให้สูงสุด - จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ถังขยะ ที่นั่งพักคอย หน้าท่าเรือและทางเข้า - ห้ามจอดรถบริเวณหัวถนนแจ้งวัฒนะและกำหนดจุดจอดในทดแทนในระยะที่สามารถเดินเท้าเข้ามาได้เพื่อแก้ปัญหาจราจร - ขยายทางเดินเท้าจากป้ายรถประจำทางไปยังท่าเรือและแยกส่วนการขายสินค้ากับทางเดินอย่างชัดเจน - จัดระเบียบจุดจอดรถกับข้างไม่ให้ติดกับเส้นทางรถบรรทุกและทางเดินเข้ามาใช้ท่าเรือ - เนื่องจากเป็นต้นสายเรือท่าเรือควรจัดพื้นที่จอดรถส่วนตัวในบริเวณใกล้เคียง

ตารางที่ 6.1 (ต่อ) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามทำตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ท่าเรือ	แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา
ท่าถนนบุรี	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขยายขนาดท่าและจัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับคน -จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ที่นั่งพักคอย <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดระเบียบและความคุมการจราจรเพื่อแก้การจราจรติดขัดบริเวณถนนถนนบุรี และถนนประชาราษฎร์ 1 -ขยายขนาดทางเดินเท้าและแยกส่วนการขายสินค้ากับทางเดินอย่างชัดเจน -จัดระเบียบจุดจอดรถรับจ้างโดยเฉพาะบริเวณหน้าท่าเรือ -จัดหาพื้นที่จอดรถ เช่น บริเวณศาลากลางเก่า และพื้นที่ริมน้ำโดยคำนึงการไม่กีดขวางการจราจรและความเป็นระเบียบ
ท่าวัดเขียน	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปรับปรุงสภาพท่าเรือ และโปะไม้ให้มั่นคงแข็งแรง -จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา แผนที่ ตารางเดินเรือ <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดให้มีกิจกรรมการค้าเล็กๆของชุมชนเพื่อให้เกิดความพลอดภัยในช่วงเวลาปกติ -ส่งเสริมการเข้าถึงโดยปรับปรุงถนนเชื่อมโยงท่าเรือกับถนนใหญ่และจัดให้มีเส้นทางบริการรถโดยสารสาธารณะ หรือรถรับจ้างภายในชุมชน เช่น รถสองแถว เข้าสู่ท่าเรือ
ท่าพระราม 7	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขยายขนาดท่าและจัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ที่นั่งพักคอย <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดระเบียบจุดจอดรถรับจ้างไม่ให้ติดกับเส้นทางกลับรถ -จัดระเบียบทางแรมงลอยบริเวณใต้สะพาน

ตารางที่ 6.1 (ต่อ) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามทำตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ท่าเรือ	แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา
ท่ากรมชล	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -ปรับปรุงสภาพท่าเรือโดยเฉพาะด้านความสะอาด -จัดให้มีบริการสาธารณณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา โทรศัพท์ ตารางเวลาเรือ <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -ให้มีป้ายบอกทางเข้าท่าเรือบริเวณถนนสามเสน -ปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีความต่อเนื่องระดับสม่ำเสมอ
ท่าพระ ปิ่นเกล้า	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขยายขนาดท่าและจัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -จัดให้มีบริการสาธารณณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ที่นั่งพักคอย <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -ห้ามจอดรถบริเวณหัวมุมถนนเนื่องจากจะเกิดความสับสนกับรถ U-Turn ได้สะพาน -ขยายและปรับระดับทางเดินเท้าให้สม่ำเสมอ -จัดระเบียบหาบแรงแมงลอยโดยแยกส่วนไม่ให้เกิดขวางทางเดินเท้า -ย้ายจุดจอดรถรับจ้างย้ายจากจุดเดิมที่อยู่ตอนในริมแม่น้ำออกมายูริมถนน <p>โดยคำนึงถึงการติดตั้งของรถที่ออกสู่ถนนกับรถที่ U-Turn ได้สะพาน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ให้มีป้ายชื่อและทางเข้าท่าเรือเห็นได้ชัดจากถนนและป้ายรถประจำทาง
ท่าช้าง	<p>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดระเบียบการใช้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -จัดให้มีบริการสาธารณณะที่จำเป็น ได้แก่ ที่นั่งพักคอยที่เพียงพอ , ตารางเวลาเรือ -จัดระเบียบร้านค้าและขยายขนาดทางเดินในหัวอาคาร <p>หน้าท่าเรือและทางเข้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -การจรวจติดขัดบริเวณถนนทหารราชกับจุดตัดถนนหน้าพระลาน -ลดอันตรายการติดกันระหว่างคนกับรถโดยเฉพาะบริเวณถนนทหารราชติดกับถนนหน้าพระลาน โดยสัญญาณไฟคนข้าม หรือป้ายสัญญาณบอกให้ระวัง -จัดระเบียบจุดจอดรถรับจ้างและที่จอดรถโดยจัดพื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งให้อยู่ภายในบริเวณลานด้านหน้าท่าเรือ

ตารางที่ 6.1 (ต่อ) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามทำตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ท่าเรือ	แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา
ท่าเรือ เตีล	<p><u>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ขยายขนาดท่าและจัดระเบียบการให้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ดังขยะ ตารางเวลาเรือ -ปรับระดับทางเข้าอาคารท่าเรือให้สม่ำเสมอ <p><u>หน้าท่าเรือและทางเข้า</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดสร้างทางเดินเท้าเพื่อแยกการสัญจรระหว่างคนกับรถ -จัดระเบียบจุดจอดรถรับจ้างหน้าท่าเรือให้อยู่ในจุดที่เหมาะสมไม่ติดกับการเดินเท้าของคนและการเข้าออกของรถ -วางแผน และ จัดระเบียบของร้านค้าแผงลอยติดกับท่าเรือให้อยู่ในบริเวณที่ไม่กีดขวางทางเดิน -จัดให้มีป้ายชื่อท่าเรือจากทวนเข้า
ท่าเรือ สิงขร	<p><u>ตัวท่าเรือ/ศาลาที่พัก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ขยายขนาดท่าและจัดระเบียบการให้สอยภายในให้มีขนาดเพียงพอในการรองรับผู้คน -จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น ได้แก่ ห้องสุขา ที่นั่งพักผ่อน <p><u>หน้าท่าเรือและทางเข้า</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ปรับปรุงทางเข้าท่าเรือให้มีความต่อเนื่อง ขยายขนาดในบางช่วงที่แคบ คดเคี้ยว -ให้มีการจัดระเบียบจุดจอดรถรับจ้างหน้าท่าเรือ -จัดเตรียมพื้นที่จอดรถเนื่องจากเป็นต้นสายเรือด่วนโดยใช้บริเวณลาดจอดรถของวัด

หมายเหตุ : ท่าเรือทุกแห่งจะต้องปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณท่าเรือ

6.2.2 แนวทางการพัฒนาท่าเรือโดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะการปรับปรุงท่าเรือตัวอย่างสามารถสรุปแนวทางการปรับปรุงได้ดังนี้

1) ตำแหน่งที่ตั้งท่าเรือและตัวท่าเรือ

ที่ตั้งท่าเรือต้องอยู่ในพื้นที่ที่ง่ายต่อการเชื่อมต่อน้ำขึ้นน้ำลงกับถนน และการระบายการจราจรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ที่ตั้งท่าเรือ ควรปรับปรุงให้สัมพันธ์กับโครงข่ายและทางบกเส้นทางของระบบขนส่ง

ทางบก ได้แก่ ถนน หรือการขนส่งทางรางในบางพื้นที่

สำหรับตัวท่าเรือแต่ละแห่งควรออกแบบขนาดให้สอดคล้องกับปริมาณคนโดยสารในแต่ละท่าแต่ละบริเวณ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานให้อย่างเหมาะสม โดยท่าเรือที่มีผู้ใช้มาก ได้แก่ ท่าขนาดกลางและท่าขนาดใหญ่ ควรจะมีขนาดกว้างพอที่จะรับคนกลุ่มใหญ่ที่จะขึ้นเรือและจะลงเรือ และในบางท่าที่มีเรือเข้าเป็นระยะถี่ตลอดวัน อาจจำเป็นต้องแยกท่าขึ้นและท่าลง หรืออาจใช้ท่าเดียวแต่แยกทางขึ้นลงผู้โดยสารในอาคารไม่ให้ผู้ที่จะลงเรือ กีดขวางการสัญจรที่ขึ้นมาจากเรือ นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวควรมีความสะอาด คล่องตัว ดูเป็นระเบียบ สะอาด ซึ่งท่าเรือทุกท่าควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศาลา ที่นั่งพักคอยของผู้โดยสาร ห้องน้ำ ตู้โทรศัพท์ ดังขยะ แสงสว่าง แผนที่ ป้ายบอกข้อมูลการเดินทาง และทิศทาง ร้านค้าขายของขนาดเล็กที่จำเป็น เช่น อาหารว่าง เครื่องดื่ม ฯลฯ ส่วนมาตรฐานความปลอดภัยของท่าเรือจะต้องมีการควบคุมดูแลทั้งการใช้พื้นที่และสภาพศาลาที่พักตลอดจน โป๊ะขึ้นลงเรือเป็นประจำ

2) บริเวณหน้าท่าเรือและทางเข้าท่าเรือ

บริเวณดังกล่าวเป็นจุดนำพาผู้โดยสารให้เข้ามาสู่ท่าเรือ และเป็นจุดที่มีความสับสนวุ่นวายจากการเปลี่ยนพาหนะจึงควรจัดพื้นที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ เต็มประสิทธิภาพ มีการวางแผนและผัง แยกประเภทพาหนะ แยกการสัญจร อย่างรอบคอบ พร้อมทั้งเตรียมพื้นที่รองรับกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ผู้โดยสารเมื่อขึ้นจากเรือแล้วอาจจำเป็นต้องเดินทางต่อโดยทางเท้า รถโดยสาร หรือรถรับจ้างอื่นๆ จึงควรจัดเตรียมเพื่อกิจกรรมนี้ ได้แก่

- จัดทำป้ายชื่อท่าเรือให้ผู้คนไปมาสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

- การจัดทำ และปรับปรุงทางเดินเท้าและถนน โดยจัดทำ และปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีความกว้างเพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้บริการในเวลาเร่งด่วนที่จะเดินทางได้โดยสะดวก ทางเดินต้องมีความต่อเนื่อง และ เพื่อเพิ่มสบายให้แก่ผู้โดยสารทางเดินเท้าควรมีหลังคาคลุมแดดฝน ปลุกดันไม้ให้ความร่มเย็น ร่มรื่น ส่วนถนนที่เข้าสู่ท่าเรือควรขยายให้มีเพียงพอกับปริมาณการสัญจร รวมทั้งการจัดให้มีการเข้าถึงที่สมบูรณ์ โดยการเสริมสร้างโครงข่ายภายในพื้นที่ให้มีการเดินทางเชื่อมโยงอย่างทั่วถึง ท่าเรือที่ดีควรมีเส้นทางการเดินทางมากกว่า 1 ทิศทาง

- จัดที่จอดรถประจำทางในระยะไม่ไกลจากท่าเรือ ได้แก่ การดึงเอาท่ารถประจำทางเข้าไปให้ใกล้กับท่าเทียบเรือให้มากที่สุด เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการขนส่งสาธารณะ อาจมีการปรับปรุง

ระยะทางเดินระหว่างท่ารถ และท่าเรือ เป็นระยะทางที่น้อยกว่าหรือเท่ากับระยะทางเดิมที่ผู้ใช้เดินเป็นประจำสำหรับบางพื้นที่ที่สามารถปรับปรุงได้ ส่วนการก่อสร้างท่าเรือใหม่ ควรพิจารณาวางท่าเรือในตำแหน่งที่เส้นทางรถประจำทางตัดกับเส้นทางเรือโดยสารประจำทาง หรือ วางไว้ในตำแหน่งที่เป็นจุดสิ้นสุดของรถประจำทางริมน้ำ

-จัดเตรียมที่จอดรถรับจ้างทั้งประจำและชั่วคราว ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่กีดขวางการเดินทาง โดยจุดจอดรถจะต้อง พร้อมที่จะรับผู้โดยสารจากท่าเรือและออกไปสู่ถนนได้อย่างรวดเร็ว

-จัดเตรียมพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์ส่วนตัว คือ ที่จอดรถสำหรับผู้โดยสารที่ขับรถมา(Park and Ride)สำหรับบางจุดที่มีพื้นที่พอเพียงโดยเฉพาะที่ท่าเรือต้นทาง และท่าเรือปลายทาง)

ในกรณีที่มีการก่อสร้างท่าเรือใหม่ ในบริเวณพื้นที่ที่ยังมีสิ่งปลูกสร้างอยู่น้อย ควรจัดเตรียมพื้นที่ว่างให้เพียงพอสำหรับกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่นที่ จอดรถส่วนตัว รถรับจ้าง ที่พักคอยสำหรับผู้ขับที่พาหนะรับจ้าง ฯลฯ

6.2.3 แนวทางการพัฒนาท่าเรือขนาดต่างกัน

สำหรับท่าเรือที่มีขนาดต่างกัน เนื่องจากปัญหาและความรุนแรงของปัญหามีแตกต่างกันไป ข้อเสนอนั้นจะเฉพาะในการปรับปรุงจะแตกต่างกันไป ได้แก่

1)แนวทางการพัฒนาท่าเรือขนาดกลางและขนาดใหญ่

ท่าเรือขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ ซึ่งมักจะมีจำนวนผู้ใช้บริการมากและมักจะอยู่ในแหล่งพาณิชยกรรม ควรได้รับการปรับปรุงด้านต่างๆ ดังนี้

-ควรขยายขนาดของพื้นที่ให้มีขนาดเหมาะสมที่จะรองรับผู้คนจำนวนมาก กรณีที่มีข้อจำกัดทางพื้นที่ควรใช้วิธีการจัดระเบียบขององค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ การวางทางเดิน ป้ายรถประจำทาง ที่พักรอผู้โดยสาร ฯลฯ

-การแยกขบวนออกจากทางเดินเท้าโดยการปรับปรุงขนาดทางเดินและแยกเส้นทางคนเดินและรถ เนื่องจากบริเวณท่าเรือที่มีการเชื่อมต่อกับระบบขนส่งหลายรูปแบบ มักมีปริมาณการเดินทางทั้งใช้พาหนะและการเดินเท้าสูง จะต้องมีการออกแบบให้มีการไหลเวียนของการจราจรควรมีการแยก

ถนนออกจากทางเดินเท้าอย่างชัดเจน จะทำให้การจราจรทุกระบบมีความคล่องตัว ปลอดภัยสูงขึ้น และเป็นการลดอุบัติเหตุอันเกิดจากความพลุกพล่าน

- การจัดระเบียบกิจกรรมการค้าบริเวณท่าเรือ(หาบเร่ แผงลอย ...) โดยแยกบริเวณการค้า เป็นสัดส่วนไม่ปะปนไม่กีดขวางการสัญจรของผู้ใช้เส้นทาง ผู้รอดรถประจำทาง หรือระบบการสัญจร ต่างๆ กิจกรรมการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณหน้าท่าเรือควรเป็นกิจกรรมการค้าขายที่ตอบสนองให้แก่คนที่มา ใช้เป็นเส้นทางผ่าน ในลักษณะการค้าปลีก เป็นกิจกรรมที่มาเสริมการสัญจร

- จัดพื้นที่จอดรถไว้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะบริเวณจอดรถรับจ้างควรจัดวางไม่ให้เกิดขวาง เส้นทางจราจรและใช้เนื้อที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ควรมีการจัดเตรียมที่จอดรถส่วนตัว สำหรับท่าเรือที่เป็นจุดต้นทางและปลายทางของเส้นทางเรือเพื่อส่งเสริมความสะดวกให้คนเข้ามา ใช้มากขึ้น ตัวอย่าง เช่น ท่าวัดราชสิงขร สามารถพัฒนาพื้นที่จอดรถได้ในบริเวณลานจอดรถของวัด

2) แนวทางการพัฒนาท่าเรือขนาดเล็ก

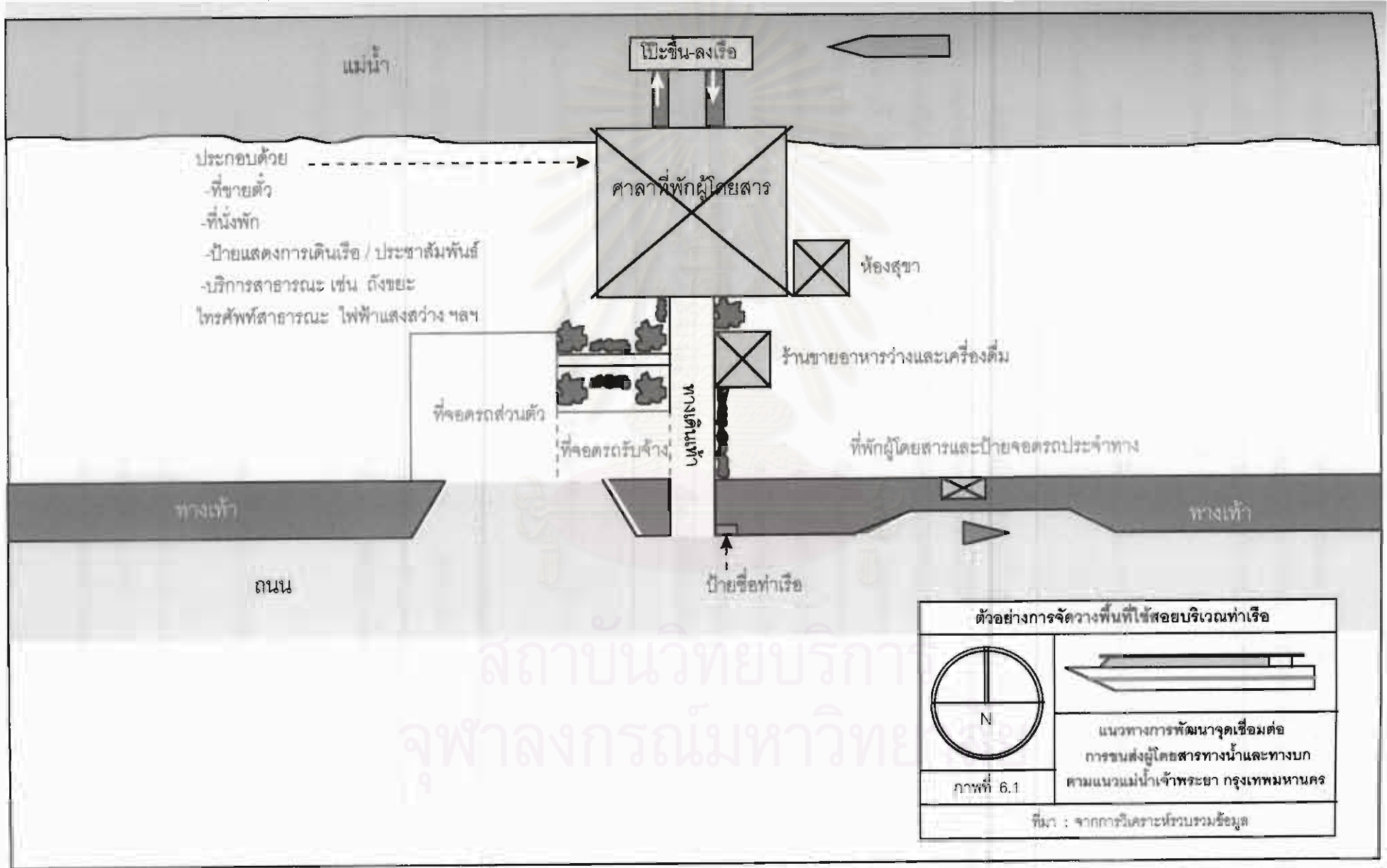
ท่าขนาดเล็ก บริเวณท่าเรือและ ทางเข้าท่าเรือ ควรได้รับการปรับปรุงด้านต่างๆ ดังนี้

- ท่าเรือควรมีการปรับปรุงดูแลสภาพท่าเรือ การบำรุงรักษาความสะอาด รวมถึงไฟฟ้า และ แสงสว่างเวลาค่ำคืน

- ควรหากิจกรรมมาเสริมเพื่อสร้างความปลอดภัย เช่น ให้มีร้านค้าขนาดเล็กประจำอยู่ใน พื้นที่เพื่อสร้างความปลอดภัยแก่ผู้เข้ามาใช้ท่าเรือ โดยวางแผนจัดระเบียบไว้อย่างชัดเจนเพื่อป้องกันการเกิดขึ้นเองอย่างไร้ระเบียบของร้านค้า รวมทั้งควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลประจำท่าเรือในช่วงเวลาที่เปิด บริการการเดินเรือในแต่ละวัน

- ปรับปรุงการ เข้าถึงท่าเรือ โดยส่งเสริมให้มีโครงข่ายถนนเข้าถึงในระยะใกล้ รวมทั้งจัดทำทางเดินเท้าซึ่ง ท่าขนาดเล็ก ผู้คนที่จะเดินทางส่วนใหญ่มักจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงและมักใช้การเดินเท้า เป็นสำคัญ อาจจะทำให้ความสำคัญต่อการเดินเท้า เช่น การขยายขนาดทางเดิน สร้างความต่อเนื่อง ของทางเดิน การจัดหาเส้นทางลัดเพื่อย่นระยะทาง

- ส่งเสริมให้มีเส้นทางรถประจำทางเข้าสู่ท่าเรือเพิ่มขึ้น รวมถึงจัดให้มีที่จอดรถรับจ้าง สาธารณะประจำที่ท่าเรือ

ประกอบด้วย

- ที่ขายตั๋ว
- ที่นั่งพัก
- ป้ายแสดงการเดินเรือ / ประชาสัมพันธ์
- บริการสาธารณะ เช่น ดึงขยะ
- โทรศัพท์สาธารณะ ไฟฟ้าแสงสว่าง ฯลฯ

ตัวอย่างการจัดวางพื้นที่ใช้สอยบริเวณท่าเรือ

ภาพที่ 6.1	
ที่มา : จากกรณีศึกษาที่รวบรวมข้อมูล	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงและจัดระเบียบพื้นที่ท่าเรือ จะต้องคำนึงถึงบทบาทจากกิจกรรมที่เกิดจากการสัญจร โดยพื้นที่แต่ละแห่งจะมีบทบาทและลำดับความสำคัญในเป็นจุดเปลี่ยนของการคมนาคมที่ต่างกัน ควรจะการวางแผน มั่ง รองรับที่ต่างกันออกไป กรณีที่มีผู้ใช้จำนวนมากหน้าที่ที่กำหนดไว้จะต้องสามารถรองรับการใช้งานได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างการจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณท่าเรือโดยทั่วไป สามารถพิจารณาจากแผนภาพที่ 6.1 ประกอบ

สำหรับการปรับปรุงท่าเรืออาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการพร้อมกันทุกจุด หากดำเนินการสำรวจแล้ว พบท่าเรือใดที่มีปัญหามากท่าเรื่อนั้นควรได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน รวมทั้งท่าเรือที่อยู่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ขนาดใหญ่และโครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในอนาคต ได้แก่ ท่าปากเกร็ด ท่านนทบุรี ท่ารถไฟ ท่าช้าง ท่าเตียน ท่าสะพานพุทธ ท่าสาทร ท่าถนนตก ท่าราชบุรีฯ และ ท่าสาธุประดิษฐ์ สมควรที่จะให้ความสำคัญและดำเนินการวางแผนการรองรับก่อนทั้งการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของท่าเรือ และการประสานโครงข่ายการเดินทางเข้าด้วยกัน เช่น เมื่อเกิดระบบขนส่งมวลชนซึ่งมีสถานีขนถ่ายใกล้กับท่าเรือต้องพยายามให้เกิดการประสานโครงข่ายของระบบขนส่งมวลชนแต่ละระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งควรคำนึงถึงการเดินทางต่อเชื่อมระหว่างกันได้สะดวก โดยพยายามให้สร้างหรือปรับปรุง ถนน หรือ ทางเท้า เชื่อมโยงระบบรถโดยสารระหว่างกันเพื่อให้สามารถเปลี่ยนการเดินทางได้โดยสะดวก เป็นต้น

6.3 แนวทางในการปรับปรุงจุดเชื่อมต่อด้านการจัดการ

นอกจากการปรับปรุงและพัฒนาจุดเชื่อมต่อการเดินทางทางด้านกายภาพแล้ว ระบบการจัดการนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการขนส่งผู้โดยสาร โดยจะเป็นส่วนเสริมการขนส่งให้มีประสิทธิภาพ สำหรับระบบการจัดการในที่นี้ได้แก่การจัดการทางด้านบริการในการขนส่งผู้โดยสารบริเวณท่าเรือ สิ่งที่เกี่ยวข้องคือ การประสานการให้บริการทั้งระบบขนส่งทางน้ำและทางบกในบริเวณดังกล่าว

ดังนั้นการพัฒนาระบบการจัดการและการให้บริการที่ท่าเรือ ควรมีการปรับปรุง ดังนี้

-การเพิ่มความสะดวกรบาย และเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับผู้โดยสาร

ได้แก่ การดูแลด้านความสะอาด และสภาพแวดล้อมที่ไม่แออัด บริเวณท่าเรือ ควรจัดให้มีพาหนะมารับพอเพียง ทั้งในด้าน ขนาด จำนวนและความถี่ ของทั้งระบบขนส่งสาธารณะทางน้ำ

และระบบขนส่งทางบกที่เข้ามา เช่น การเพิ่มจำนวนเรือและเที่ยวเรือ การเพิ่มจำนวนรถประจำทางให้มีปริมาณที่เพียงพอ การขนส่งสาธารณะทางบกที่ท่าเรือควรให้มีหลากหลายประเภทเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับคนเดินทาง โดยการส่งเสริมทางด้านต่างๆจะต้องคำนึงถึงการรองรับปริมาณผู้ให้บริการและช่วงเวลาในการเดินทางที่เหมาะสม

-การเพิ่มขีดความสามารถในการเดินทางและการเข้าถึง ท่าเรือ

ได้แก่ การปรับปรุงระบบการขนส่งผู้โดยสารมาใช้ท่าเรือโดยขยายระยะทางการให้บริการของรถประจำทางเดิม การจัดหรือเพิ่มเส้นทางรถประจำทางเข้ามายังท่าเรือ นอกจากนี้บริเวณจุดเชื่อมต่อการปรับปรุงการให้บริการระบบขนส่งทางน้ำและทางบกจะต้องประสานกัน เช่น เมื่อมีการขยายเส้นทางน้ำก็ควรมี การจัดเส้นทางรถประจำทางเข้ามายังท่าเรือที่มีการขยายออกไป ในกรณีพื้นที่รถประจำทางไม่สามารถเข้าถึง ควรมีการประสานการขนส่งนอกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รถเมล์เล็ก รถสองแถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นต้น

-การเพิ่มความน่าเชื่อถือและไว้ใจได้ โดยระบบขนส่งที่เข้ามารองรับการเดินทางของผู้โดยสารที่ท่าเรือจะต้องมีความเที่ยงตรง มีตารางเวลาที่แน่นอน ได้แก่ ควรกำหนดเวลาเรือ และ รถประจำทางเข้า-ออกจากท่าเรืออย่างชัดเจน และต้องมีการประสานเวลาให้ตรงกัน โดยจะต้องคำนึงถึงความถี่ที่เพียงพอ การลดเวลาในการรอคอยการสับเปลี่ยนพาหนะ ตลอดจนการเดินทางที่ตรงเวลา

-การเพิ่มความปลอดภัย ควรมีอุปกรณ์เสริมในการป้องกันอุบัติเหตุ อุปกรณ์ช่วยชีวิต ท่าเรือทุกๆท่าควรมี เจ้าหน้าที่ดูแลคอยดูแลบริการผู้โดยสารขึ้นลงเรือเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ยังควรมีการจัดระเบียบในเรื่องเส้นทางการเดินทาง และ บริเวณจุดติดของเส้นทางและยวดยานพาหนะต่างๆ

-การปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์

ที่ท่าเรือควรมี การประชาสัมพันธ์ในข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของระบบขนส่งสาธารณะ เช่น ในด้านแผนที่เส้นทางเรือ สายรถที่ผ่านท่าเรือ ตารางเวลาเรือ

แนวทางในการปรับปรุงเกี่ยวกับดังกล่าวข้างต้น จะต้องมีการวางแผนการจัดการและการบริการ โดยประสานกับระบบขนส่งผู้โดยสารทั้งทางน้ำและทางบกที่เกี่ยวข้องต่อไป

6.4 แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาระบบขนส่งที่เกี่ยวข้อง

6.4.1 การพัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ

แนวทางการปรับปรุงพัฒนา มีดังนี้

1) การปรับปรุงโครงข่ายทางน้ำ ได้แก่

- การเพิ่มจุดที่ตั้งท่าเรือโดยสารให้มากขึ้น โดยการก่อสร้างท่าเทียบเรือในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเข้าถึง รวมถึงพิจารณาพื้นที่ที่ขาดแคลนท่าเรือในบริเวณฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดท่าเรือในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่ง ในการจัดตั้งท่าเรือควรพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือ จำนวนประชากร รัศมีการบริการ ความสะดวกในการเข้าถึง และความเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ ทั้งนี้หากมีสถานที่ราชการหรือที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ริมฝั่ง ลำคลอง แม่น้ำอาจ ให้องค์กรท้องถิ่นเข้าดำเนินการปรับปรุงให้มีท่าเรือและทางเข้าเพื่อเสริมให้มีการสัญจรทางน้ำด้วย

- การปรับปรุงขยายความกว้างของเส้นทางทางน้ำเดิมโดยการขุดลอก ขจัดสิ่งกีดขวางเช่น การรุกดำพื้นที่ทางน้ำ

- การขยายโครงข่ายทางน้ำให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยขยายการเชื่อมต่อระหว่างแม่น้ำกับคลอง เพื่อให้การขนส่งทางน้ำมีประสิทธิภาพสูงขึ้นในการเปิดการเข้าถึงทางบกเพิ่มขึ้น ซึ่งตัวอย่างคลองที่สามารถพัฒนาเป็นเส้นทางเรือต่อเนื่องจากแม่น้ำได้ โดยเลือกคลองเชื่อมต่อที่มีความกว้างพอที่เรือตัวจะสามารถวิ่งสวนไปมาได้ ขนาดตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป (ขนาดเรือตัวกว้าง 3.5 เมตร) สามารถเชื่อมต่อกับแหล่งงานกับศูนย์ชุมชนทางบก ที่สำคัญของเมือง ตัวอย่างเส้นทางที่น่าจะมีโอกาสพัฒนาเส้นทางเรือตัวเชื่อมจากแม่น้ำเพิ่มขึ้น เช่น เส้นทางคลองพระโขนง เส้นทางคลองบางกอกใหญ่ (เชื่อมกับคลองมหาสวัสดิ์) เส้นทางคลองบางกอกน้อย (เชื่อมกับคลองภาษีเจริญ) เส้นทางคลองลำโรง ทั้งนี้จะต้องมีการปรับปรุงเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น คันกันน้ำ ความตื้นลึกของคลอง เป็นต้น

2) การปรับปรุงพาหนะในการรองรับการขนส่ง ได้แก่

- การบำรุงดูแลรักษาสภาพเรือให้มีความพร้อมในการใช้งาน

-ปรับปรุงตัวเรือให้มีความปลอดภัยโดยขยายช่องทางขึ้นลงเรือของกราบเรือให้เหมาะสมเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุกับผู้โดยสาร

-การนำ ระบบเรือที่ทันสมัยเข้ามาให้บริการ เช่น เรือที่มีสมรรถนะทางด้านการบรรทุกสูง มีความเร็วในการเดินทาง มีความปลอดภัยและไม่สร้างมลภาวะ ฯลฯ

3) การปรับปรุงการให้บริการ

ซึ่งการปรับปรุงการขนส่งทางน้ำได้แก่ ได้แก่

-การขยายระยะเวลาการให้บริการของเรือโดยสารออกไปทางเหนือและทางใต้ การเพิ่มเส้นทางการเดินทางเรือระหว่างแม่น้ำกับคลอง

-การปรับปรุงด้านจำนวนเรือ ความถี่ของเที่ยวเรือ

-การปรับอัตราค่าโดยสาร

- การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการให้บริการการขนส่งทางน้ำ

6.4.2 การพัฒนาระบบขนส่งทางบก

แนวทางการปรับปรุงพัฒนาระบบขนส่งทางบกที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1) ปรับปรุงโครงข่ายการรองรับทางบก ได้แก่

-จะต้องเร่งหาช่องทางที่จะเข้าเส้นทางสัญจรทางน้ำ โดยการขยายหรือ จัดสร้างถนนเข้ามาถึงพื้นที่ริมน้ำซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในผังเมือง(ผังเมืองเฉพาะ)ว่าจะมีบริเวณใดบ้างที่จะเป็นแนวทางเข้าและออกจากหน้า

-การวางโครงข่ายระบบถนนจะต้องประสานกับแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงจุดเริ่มต้น และจุดปลายทางที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งชุมชนพักอาศัย และแหล่งงานที่สำคัญของเมือง ควบคู่กับการจัดสาธารณูปโภคสาธารณูปการอื่นๆ ควบคู่การโครงข่ายระบบถนน เช่น ไฟฟ้า การระบายน้ำ รวมทั้งป้ายรถประจำทางที่พอเพียง

2) การปรับปรุงพาหนะในการรองรับการขนส่ง ได้แก่

-บำรุงรักษาทั้งสภาพรถโดยสารสาธารณะให้มีความพร้อมในการทำงาน

-ระบบรถโดยสารสาธารณะที่ทันสมัย เช่น มีสมรรถนะทางด้านการบรรทุกสูง มีความเร็วในการเดินทาง มีความปลอดภัยและไม่สร้างมลภาวะ ฯลฯ มาใช้

3) การปรับปรุงการให้บริการ ได้แก่

-การปรับปรุงด้านจำนวนรถ จำนวนเที่ยวของการเดินทางในแต่ละวันรวมทั้งจัดให้มีพอเพียงในช่วงเวลาเร่งด่วน

-การขยายระยะทางและเส้นทางการให้บริการของรถประจำทางเดิม เพื่อรองรับความต้องการการเดินทางที่เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยจะต้องคำนึงถึงศักยภาพหรือขอบเขตบริการของขนส่งสาธารณะที่มีอยู่ และโอกาสที่จะขยายเมื่อมองในแง่ของ แหล่งงาน แหล่งพักอาศัยที่มีใกล้เคียง แต่การให้บริการปัจจุบันยังไม่สามารถเข้าถึงเข้าไปไม่ถึง หรือยังไม่มีการส่งต่อไปยังแหล่งนั้นๆ เป็นต้น

-การประสานระหว่างการขนส่งสาธารณะทางบก รูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน

6.5 สรุป

แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการขนส่งผู้โดยสารนั้นตั้งอยู่บนเป้าหมายการรักษาจำนวนผู้ใช้บริการเดิม และดึงดูดผู้คนเข้ามาใช้การเดินทางทางน้ำเพิ่มขึ้น ซึ่งแนวทางส่งเสริมคือ การแก้ไขป้องกันปัญหาและปรับปรุงพัฒนาระบบที่เป็นอยู่ให้ดีกว่าเดิม สำหรับแนวทางในการพัฒนาจุดเชื่อมต่อนั้นได้เสนอแนะครอบคลุมทั้งทางด้านกายภาพและการจัดการ ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในระบบการขนส่งทางน้ำและทางบกจะเป็นส่วนเสริมให้การพัฒนา มีความต่อเนื่องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย